

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму та
міжнародних комунікацій
доц. Габчак Н.Ф.
«18» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Туризм»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» для здобувачів вищої освіти галузі знань 24«Сфера обслуговування» спеціальності 242«Туризм і рекреація» освітньо-професійної програми «Туризм»

Розробник: **Пеняк П.С.**, кандидат історичних наук, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Завідувачка кафедри доктор географ. наук, проф. Машіка Г.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії доктор географ. наук, проф. Машіка Г.В.

© Пеняк П.С., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2	4
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,4 аудиторних - 44 самостійної роботи - 46	3	7
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	20	8
Вид підсумкового контролю: екзамен	Індивідуальні завдання:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	72

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» - це формування в здобувачів вищої освіти знань сутності туристичного краєзнавства, фахового розуміння особливостей функціонування та просування на національний ринок місцевого туристичного продукту, сутнісних рис туристичної спеціалізації регіонів України на ринку туристичних послуг.

Предметом вивчення навчальної дисципліни виступають форми і види національного туристичного продукту, специфіка та тенденції розвитку регіонального туризму.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування в здобувачів вищої освіти уявлення про специфіку розвитку туризму в окремих регіонах України, їх ресурсний потенціал, спеціалізацію та тенденції туристичної діяльності; набуття навичок складання комплексних туристичних характеристик окремих регіонів, розробки туристичних маршрутів відповідно до туристичного попиту; дослідження принципів удосконалення системи збалансованого забезпечення туристичних потреб населення України та окремих регіонів; визначення сутнісних рис туристичних дестинацій та специфіки їх використання в туристичній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК5. Прагнення до збереження навколишнього середовища областей України.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Знання та розуміння предметної області й специфіки професійної діяльності.

СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал регіонів і локальних територій.

СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК7. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК19. Здатність організовувати та здійснювати туристичну діяльність на природоохоронних територіях.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.1.1 Історія та культура України

ОК 1.1.6 Основи наукових досліджень

ОК1.2.3 Рекреаційна географія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання Когнітивна (пізнавальна) сфери	Шифр ПРН
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів	ПРН1
2. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ	ПРН3
3. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території	ПРН5
4. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт	ПРН7
5. Володіти методиками оцінки туристично-рекреаційних ресурсів регіону	ПРН23
6. Аналізувати ефективність використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону при створенні туристичного продукту	ПРН24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
1.Знати наукові основи та форми сучасного краєзнавства, історію розвитку краєзнавчого руху та передумови формування туристично-краєзнавчої діяльності в Україні	ПРН1
2.Оволодіти знаннями про основні види і організаційні форми краєзнавчо-туристичної роботи та організації краєзнавчого руху	ПРН3
3.Знати особливості підготовки та проведення туристично-краєзнавчих подорожей та екскурсій	ПРН5
4.Засвоїти основи туристичного картографування, вміти працювати з туристичною картою, ідентифікувати спеціальні умовні позначення та використовувати їх при складанні туристичних карт	ПРН7
5.Вміти аналізувати туристичний потенціал та надавати туристичну характеристику державі та окремим регіонам	ПРН23
6. Розуміти сучасні тенденції і регіональні пріоритети розвитку туризму в цілому та окремих його видів	ПРН24

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Для здобувачів вищої освіти у процесі викладання навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» передбачено застосування академічних традиційних та проблемно-орієнтованих інноваційних навчальних технологій, метою яких є формування та удосконалення навиків творчого аналізу інформації, креативних підходів до її презентації та розвиток критичного мислення здобувачів вищої освіти. У процесі виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти перевага надана ініціативному самонавчанню, що дозволяє здобувачам вищої освіти обирати та досліджувати проблемні питання за інтересами з туристичного краєзнавства.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положень «Про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет».

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	20	7	20		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)						
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні						
Письмове тестування при тематичному оцінюванні						
Презентація	1	20				
Реферат			1	20		
Есе						
Модульна контрольна робота	1	60	1	60		
Разом		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмових завдань, який оцінюється у межах від 1 до 60 балів. Максимальну кількість балів отримає той здобувач вищої освіти, який ґрунтовно знає програмовий матеріал, правильно розкрив суть питання. Якщо з об'єктивних причин здобувач вищої освіти не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Здобувач вищої освіти, який в результаті поточного оцінювання за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість вноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що здобувач (ка) вищої освіти хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати екзамен. Здобувач вищої освіти, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав менше 60 балів, зобов'язаний складати екзамен з дисципліни. В разі, якщо відповіді здобувача вищої освіти під час екзамену оцінені менше ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Згідно з «Положенням про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ», підсумковий (семестровий) контроль проводиться у відповідності до графіка навчального процесу та розкладу заліково-екзаменаційної сесії, затверджених у встановленому порядку.

Підсумковий контроль у формі семестрового екзамену проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі за семестр. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий (семестровий) контроль, та критерії оцінювання результатів навчальної роботи здобувачів вищої освіти доводяться до їх

відома на початку вивчення дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою та дублюється за стобальною шкалою з оцінкою ECTS. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів вищої освіти на екзамені здійснюються за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі вищої освіти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (практичних завдань, індивідуальних завдань, презентацій, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого здобувача вищої освіти робить позначку «недопущений».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни

1. Визначення поняття «краєзнавство» та його функції.
2. Організаційні форми краєзнавства.
3. Характеристика основних видів краєзнавства.
4. Туристичне краєзнавство та його завдання.
5. Об'єкт і предмет туристичного краєзнавства.

Тема 2. Історія розвитку туристичного краєзнавства

1. Початковий етап генези краєзнавства та прототуризму.
2. Екскурсійна діяльність як складова туристичної подорожі.
3. Розвиток туристичної інфраструктури.
4. Туристичне краєзнавство в СРСР.
5. Туристичне краєзнавство в незалежній Україні.

Тема 3. Туристичні ресурси в краєзнавстві

1. Поняття про краєзнавчі туристичні ресурси.
2. Сучасна оцінка краєзнавчих туристичних ресурсів.

3. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
4. Туристичні ресурси України як основа організації краєзнавчого туризму.
5. Роль сільської місцевості у вітчизняному туристичному краєзнавстві.

Тема 4. Туристична картографія як основний засіб туристичного краєзнавства

1. Зародження і розвиток спеціальної туристичної картографії.
2. Сучасний стан туристичної картографії в Україні.
3. Туристична карта та її особливості. Класифікація туристичних карт.
4. Зміст легенди туристичної карти.
5. Знакування туристичних маршрутів на місцевості.

Модуль 2

Тема 5. Київ як туристично-краєзнавчий центр світового значення

1. Природно-рекреаційні та інфраструктурні ресурси міста.
2. Історико-культурні ресурси Києва.
3. Київ у IX – XVIII ст.
4. Київ у XIX – XX ст.

Тема 6. Туристично-краєзнавчі ресурси Правобережної України

1. Коротка характеристика історичної Київщини.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Київської області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Черкащини.

Тема 7. Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Волині

1. Коротка характеристика історичної Волині.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Волинської області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Житомирщини.
4. Туристично-краєзнавчі ресурси Рівненської області.

Тема 8. Туристично-краєзнавчі ресурси історичного Поділля

1. Коротка характеристика історичного Поділля
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Вінницької області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Тернопільської області.
4. Туристично-краєзнавчі ресурси Хмельницької області.

Тема 9. Туристично-краєзнавчі ресурси Західної України

1. Коротка характеристика історичної Галичини.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Львівської області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Івано-Франківської області.
4. Туристично-краєзнавчі ресурси Буковини.
5. Туристично-краєзнавчі ресурси Закарпаття.

Тема 10. Туристично-краєзнавчі ресурси Лівобережної України.

1. Туристично-краєзнавчі ресурси Чернігівської області.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Полтавщини.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Харківської області.
4. Туристично-краєзнавчі ресурси Сумщини.

Тема 11. Туристично-краєзнавчі ресурси Північного Причорномор'я та Криму

1. Туристично-краєзнавчі ресурси Одещини.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Миколаївської області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Херсонщини.

4. Туристично-краєзнавчі ресурси Запорізької області.
5. Туристично-краєзнавчі ресурси Криму.

Тема 12. Туристично-краєзнавчі ресурси степової України

1. Туристично-краєзнавчі ресурси Донеччини.
2. Туристично-краєзнавчі ресурси Луганської області.
3. Туристично-краєзнавчі ресурси Дніпропетровщини.
4. Туристично-краєзнавчі ресурси Кіровоградської області.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	Усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
3-й семестр					
Змістовий модуль 1. Наукові засади туристичного краєзнавства					
Тема 1. Предмет та завдання навчальної дисципліни	6	2			4
Тема 2. Історія розвитку туристичного краєзнавства	8	2	2		4
Тема 3. Туристичні ресурси в краєзнавстві	6	2			4
Тема 4. Туристична картографія як основний засіб туристичного краєзнавства	8	2	2		4
Модульна контрольна робота	2		2		
Разом за модуль	30	8	6		16
Змістовий модуль 2. Пріоритети туристичної діяльності в регіонах України					
Тема 5. Київ як туристично-краєзнавчий центр світового значення	6	2			4
Тема 6. Туристично-краєзнавчі ресурси Правобережної України	8	2	2		4
Тема 7. Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Волині	8	2	2		4
Тема 8. Туристично-краєзнавчі ресурси історичного Поділля	8	2	2		4
Тема 9. Туристично-краєзнавчі ресурси Західної України	8	2	2		4
Тема 10. Туристично-краєзнавчі ресурси Лівобережної України	5	2			3
Тема 11. Туристично-краєзнавчі ресурси Північного Причорномор'я та Криму	8	2	2		4

Тема 12. Туристично-краєзнавчі ресурси степової України	7	2	2			3
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	60	16	14			30
Разом за семестр	90	24	20			46

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія становлення і розвитку краєзнавства в Україні	2	
2	Туристична картографія як основний засіб туристичного краєзнавства	2	2
3	Туристично-краєзнавчі ресурси Правобережної України	2	
4	Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Волині	2	
5	Туристично-краєзнавчі ресурси історичного Поділля	2	2
6	Туристично-краєзнавчі ресурси Західної України	2	2
7	Туристично-краєзнавчі ресурси Північного Причорномор'я та Криму	2	
8	Туристично-краєзнавчі ресурси степової України	2	
9	Фортеці, замки, монастирі як туристично-краєзнавчі об'єкти	2	
10	Музей як об'єкт туристично-краєзнавчої діяльності	2	2
	Разом:	20	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Національно-державотворча ідея як чинник розвитку українського краєзнавства	3	5
2	Географічне краєзнавство як метод вивчення відмінностей території України	3	4
3	Український туризм у XIX – першій половині XX ст.	2	5
4	Соціально-економічне та культурно-історичне значення туризму в житті суспільства	3	4
5	Проблеми використання замків і фортець України у туристичному краєзнавстві. Сакральні святині.	3	5
6	Музеї як об'єкти туристично-краєзнавчої діяльності	2	4
7	Київ як туристично-краєзнавчий центр світового значення	3	5
8	Використання печер для цілей туристично-краєзнавчої діяльності в Україні	3	4
9	Туристично-краєзнавчі ресурси Києва	3	4
10	Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Київщини	3	5
11	Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Волині	3	4
12	Туристично-краєзнавчі ресурси історичного Поділля	3	5
13	Туристично-краєзнавчі ресурси історичної Слобожанщини	3	5

14	Туристично-краєзнавчі ресурси Західної України	3	4
15	Туристично-краєзнавчі ресурси степової України	3	5
16	Туристично-краєзнавчі ресурси Північного Причорномор'я та Криму	3	4
	Разом:	46	72

6.5. Індивідуальні завдання

Для засвоєння матеріалу навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» здобувачем першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, окрім аудиторних занять (лекційних, практичних занять) та самостійної роботи здобувача, значну увагу приділено індивідуальним завданням здобувача. Індивідуальна робота здобувача є **варіативною**, зокрема вона включає:

- написання конспектів у межах навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» із теми за заданим планом або планом, який здобувач розробив самостійно;
- виконання практичних завдань;
- підготовка мультимедійних презентацій туристичних маршрутів територією країн світу, які здобувач узгоджує з викладачем навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство»;
- написання рефератів (перелік наведено далі), теми яких здобувач узгоджує з викладачем навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство».

Підготовка реферату – один із найпоширеніших видів дослідницької роботи здобувачів, що використовується у вищій школі. Зазначений вид роботи сприяє розвитку в здобувача нахилу до пошукової, дослідницької діяльності та до творчого розв'язання навчально-виховних завдань освітнього закладу.

Реферат (від. лат. *refere* – повідомляю, доповідую) – це стислий виклад у письмовому вигляді наукової літератури з теми, вчення, змісту книги тощо. Реферат також передбачає наявність доповіді на визначену тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту пошукової роботи.

Важливо зазначити, що в рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати суттєву наукову інформацію.

Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом матеріалу, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Рекомендований обсяг становить 10-20 сторінок друкованого тексту.

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

- вибір теми;
- вивчення спеціальної літератури за темою реферату;
- складання плану;
- добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми;
- добір практичного та статистичного матеріалу;
- опрацювання зібраного матеріалу;
- безпосереднє написання тексту реферату;
- формулювання висновків;
- оформлення реферату і списку джерел інформації;
- самокритична оцінка змісту і виправлення помилок;
- підготовка тез або доповіді до захисту реферату;
- захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

1. Краєзнавство та його функції.

2. Основні види краєзнавства та їх характеристика.
3. Туристичне краєзнавство, його завдання та форми.
4. Екскурсійна діяльність як складова туристичної подорожі.
5. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Україні.
6. Туристичні ресурси України як основа організації краєзнавчого туризму.
7. Роль сільської місцевості у вітчизняному туристичному краєзнавстві.
8. Туристична картографія як засіб туристичного краєзнавства.
9. Археологічні пам'ятки України як об'єкти туристичного краєзнавства.
10. Історичні пам'ятки України як об'єкти туристичного краєзнавства.
11. Архітектурні пам'ятки України як об'єкти туристичного краєзнавства.
12. Пам'ятні місця, що пов'язані з життям та діяльністю видатних людей як об'єкти туристичного краєзнавства.
13. Туристично-краєзнавчі ресурси Києва.
14. Туристично-краєзнавчі ресурси Чернігова.
15. Культові споруди Волинської області як об'єкти туристичного краєзнавства.
16. Місто-музей Кам'янець-Подільський та його туристично-краєзнавчі ресурси.
17. Архітектурні пам'ятки Львова як об'єкти туристичного краєзнавства.
18. Замки, фортеці, монастирі Карпатського регіону як туристично-краєзнавчі об'єкти.
19. Музеї Закарпаття як об'єкт туристично-краєзнавчої діяльності.
20. Дерев'яні церкви Закарпаття як об'єкт туристичного краєзнавства.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: комп'ютерний клас, мультимедійне обладнання, карта України.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення: доступ до мережі Інтернет, навчальне середовище Moodle, корпоративна пошта.

Програмне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство», засоби контролю знань (питання до практичних занять, завдання до модульних контролів), питання до екзамену, тематика самостійної роботи, критерії оцінювання успішності, література до курсу (основна і допоміжна).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. Київ: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. 130 с.
3. Гаврилишин І.П. Туризм України: проблеми і перспективи. Київ, 1994. 412 с.
4. Демідієнко О.Я., Іонова О.М., Кузнецова В.І. Основи краєзнавства. Київ: Академія, 2001. 324 с.
5. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Вид. центр «Просвіта», 2006. 296 с.
6. Жванко Л.М. Краєзнавство. Конспект лекцій. Харків: ХНАМ, 2010. 163 с.
7. Жупанський Я.І., Круль В.П. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства. *Краєзнавство*. 1994. № 1 – 2. С. 3 – 7.
8. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1994. 191 с.
9. Круль В.П. Краєзнавство: Навчально-методичний посібник. Чернівці: ЧДУ, 2007. 104 с.
10. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
11. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів: НАН України. Інститут регіональних досліджень, 1997. 259 с.

12. Обозний В.В. Краєзнавство. Конспект лекцій. Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція, 1997. 265 с.
13. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
14. Пеняк П.С. Історико-культурна спадщина Хустського району як складова рекреаційних ресурсів Закарпаття. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XX-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07.05.2022, м. Бухарест, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2022. С. 315 – 320.
15. Пеняк П.С. Нематеріальна культурна спадщина Закарпаття як туристичний ресурс. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XXIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07.08.2022, м. Дікірх, Люксембург, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2022. С. 270 – 275.
16. Пеняк П.С. «Соляний шлях» як об'єкт пізнавального туризму. *Modern aspects of the modernization of science: state, problems, development trends. Матеріали LIV Міжнародної науково-практичної конференції (07.03.2025, м. Клагенфурт, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2025. С. 204 – 206.
17. Пеняк П. Історико-культурна спадщина як складова туристично-рекреаційних ресурсів Закарпаття. *Трансформація туристично-рекреаційної сфери в Україні: виклики війни, глобальні зміни та інноваційні рішення*. Колективна монографія. Ужгород: РІК-У, 2025. С. 207 – 241.
18. Пеняк П.С., Руснак В.І. Архітектурні пам'ятки як складова історико-культурних ресурсів Закарпаття. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XXXII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07.07.2022, м. Любляна, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2022. С. 511 – 516.
19. Пеняк П.С., Руснак В.І. Дерев'яні храми Великоберезнянщини (Ужгородський район) як об'єкт пізнавального туризму. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XXXIV-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07.07.2023, м. Салоніки, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2023. С. 281 – 286.
20. Пеняк П.С., Кочан В.М. Особливості створення туристичного кластера на базі сакральної архітектури Міжгірщини (Хустський район Закарпатської області). *Сакральне та туризм: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: ТОВ «Геопринт», 2023. С. 172 – 176.
21. Пеняк П.С., Кривенкова Р.Ю. Археологічні артефакти Іршавщини (Закарпатська область) як об'єкт пізнавального туризму. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XXXVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07.09. 2023, м. Софія, дистанційно)*. Київ: ГО «ВАДНД», 2023. С. 300 – 305.
22. Петранівський В.Л., Ругинський М.Й. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. За ред. проф. Заставного Ф.Д. Київ: Знання, 2006. 575 с.
23. Тронько П.Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). Київ, 2000. 270 с.
24. Україна: путівник. Упоряд. Зінкевич О., Гула В. Київ: Смолоскип, 1995. 480 с.
25. Філоненко І.М. Краєзнавство і туризм: курс лекцій. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2010. 213 с.

Допоміжна

1. Барановський В.А. Україна: Еколого-географічний атлас. Київ: Варта, 2006. 220 с.
2. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. Київ: Наукова думка, 1995. 687 с.
3. Географічна енциклопедія України. Київ: Українська радянська енциклопедія, 1989 – 1990. Т.1-3.
4. Дубняк К. Що таке краєзнавство. *Історія української географії*. Тернопіль, 2005. Вип. 12. С. 44 – 47.
5. Качур І., Кул Ю., Ньорба В., Пеняк П. Перечинщина - край закарпатських Бескидів. Ужгород: Красвиди Карпат, 2004. 79 с.
6. Костриця М.Ю. Українське географічне краєзнавство: теорія, історія, постаті, практика. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.

7. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи. Науковий збірник. Київ, 2003. 232 с.
8. Кузан В., Ньорба В., Пеняк П. Іршавщина. Край зачарованої долини. Ужгород: Краєвиди Карпат, 2006. 72 с.
9. Ньорба В., Пеняк П., Пеняк С. Ужгородський район. Ужгород: Краєвиди Карпат, 2001. 72 с.
10. Музеї України. Довідник. Київ: Задруга, 1999. 130 с.
11. Пам'ятки архітектури і містобудування. України. Довідник Держреєстру національного культурного надбання. Київ: Техніка, 2000. 664 с.
12. Пам'ятки Києва, знищені в ХХ ст. Київ: Мапа Київ, 2006.
13. Тронько П.Т. Краєзнавство України: здобутки і проблеми. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2003. 125 с.
14. ІV з'їзд Національної спілки краєзнавців України. Матеріали та документи. Київ, Кам'янець-Подільський, 2009. 231 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс]. URL: www.tourism.gov.ua
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
3. Закон України «Про музеї і музейну справу» [Електронний ресурс]. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua / laws/ show/](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/)
4. Законодавство України [Електронний ресурс]. URL: [http:// www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua)
5. Про туризм. Закон України [Електронний ресурс]. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua / laws / show/](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/)
6. Туристична бібліотека [Електронний ресурс]. URL: [http:// tourlib.net/](http://tourlib.net/)
7. Українські Карпати [Електронний ресурс]. URL: www.karpaty.com.ua

Додаток

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

